

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/291/2020
Identifikačné číslo spisu:	1516202358
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516202358.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 3/223, proti žalovanej Ľ. C., bytom v L. - K., Š. XXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 25, za účasti intervenienta na strane žalovanej MH Invest II, s. r. o., so sídlom Bratislave, Trnavská cesta 100, IČO: 50 021 150, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária REDANT s. r. o., so sídlom Bratislave, Konventná 6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 129/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2020 sp. zn. 12 Co 145/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná a intervenient na strane žalovanej majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. októbra 2018 č. k. 17 C 129/2016 - 162 vo výroku I. žalobu zamietol. Vo výroku II. priznal žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100%, ktorých povinnosť zaplatiť uložil žalobkyni. Vo výroku III. vyslovil, že o výške náhrady trov bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným rozhodnutím. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 137 písm. c/, § 228 ods. 2, § 470 ods. 1 a 2 veta prvá zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 126 ods. 1, § 132 ods. 1, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva, § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií, § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ako aj, že žalovaná je pasívne vecne legitimovaná. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia pozemku jej vlastníkom. Súd prvej

inštalácie uviedol, že prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti má v podstate dve fázy. Zmluva, na základe ktorej má dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je platná po podpísaní jej účastníkmi (ak nie sú iné dôvody jej absolútnej neplatnosti), ale k nadobudnutiu vlastníckeho práva dochádza až vkladom do katastra nehnuteľností (1Sžr 15/2012). Súd uviedol, že v konaní nebolo sporné, že po uzavretí kúpnej zmluvy medzi žalobkyňou a žalovanou zo dňa 17. júna 2015 a taktiež, že ešte pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou t. j. dňa 08. júla 2015, pričom Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18.8.2016 č. OU- NR-OVBP2-2016/032185-53 rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva spoločnosti MH Invest II s.r.o. tohto pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o na účel na účel vybudovania strategického parku“, kat. úz. C., X., K., B., X., Č.. Súd prvej inštalácie uviedol, že z dôvodu, že predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, na základe ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva, a v priebehu konania o povolenie vkladu, pričom správny orgán na základe preskúmania obsahu podania dospel k záveru, že účastníci konania nepreukázali, že štát svoje predkupné právo nevyužil a preto konanie o návrhu na vklad na základe protestu prokurátora zastavil, nedošlo k prevodu vlastníctva zo žalovanej na žalobkyňu a žalobkyňa na základe kúpnej zmluvy nemohla nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku a tak nemôže byť jeho vlastníčkou ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Súd prvej inštalácie dospel k záveru, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu zo dňa 17. júna 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok, z čoho vyplýva, že žalobkyňa by mala nárok uplatňovať si voči žalovanej vzniknutú náhradu škody ako aj bezdôvodné obohatenie (vrátenie kúpnej ceny), ktoré si však v danom konaní neuplatňovala. Vzhľadom na uvedené súd žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol a ďalšími námietkami strán sporu sa z dôvodu hospodárnosti nezaoberal a nevykonával ani dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. Súd prvej inštalácie poukázal, že na úspech žalobkyne v spore nemôže mať z uvedeného dôvodu vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré neboli doposiaľ skončené. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP. Proti uvedenému rozhodnutiu podala odvolanie žalobkyňa.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2020 sp. zn. 12 Co 145/2019 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). Vo výroku II. priznal žalovanej voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, skonštatoval správnosť jeho dôvodov. Odvolací súd sa taktiež vysporiadal s odvolacími námietkami žalobkyne, pričom na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil svoje dôvody. Odvolací súd dospel k záveru, že pokiaľ by žalobkyňi rozsudok súdu určujúci vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti v čase vyvlastnenia umožnil domôcť sa jej práv, t. j. vyplatenia náhrady za vyvlastnenie titulom vlastníctva k vyvlastnenej nehnuteľnosti v konaní o úschove, bol daný aj jej naliehavý právny záujem na takomto určení. Keďže subjektom, od ktorého žalobkyňa odvodzovala svoje vlastnícke právo titulom kúpy, bola žalovaná, odvolací súd prijal záver, že bolo dôvodné, aby bola aj pasívne vecne legitimovaná. Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobkyne za opodstatnené, pretože súd prvej inštalácie správne posúdil danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zamietol žalobu ako nedôvodnú s tým, že žalobkyňa v čase vyvlastnenia a následného zloženia vyvlastňovacej náhrady do súdnej úschovy nebola vlastníčkou sporného pozemku. V tom čase totiž nebolo vedené vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe rozhodnutia o vklade vlastníckeho práva Okresným úradom, katastrálnym odborom v Nitre, a z toho dôvodu sa žalobkyňa nemohla považovať za takého vlastníka, ktorému mal byť pozemok v skutočnosti vyvlastnený. Odvolací súd mal za to, že tento záver má oporu v ustanovení § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak, ako aj v ustanovení § 28 ods. 1 až 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), keď podľa katastrálneho zákona teda vznik, zmena a zánik práv k nehnuteľnostiam nastáva až vkladom, t.j.

momentom, keď sa do verejného katastrálneho operátu zapíše nový vlastník alebo iná osoba oprávnená z vecného práva. Schopnosť vkladu zmeniť práva k nehnuteľnostiam je podmienená platným rozhodnutím o povolení vkladu. Popri vklade ide teda o ďalšiu podmienku, ktorá musí byť splnená, aby došlo k zmene práva k nehnuteľnosti. Ide o hmotnoprávne ustanovenie, ktoré upresňuje úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, keďže ten na nadobudnutie vecných práv k nehnuteľnosti na základe zmluvy vyžaduje iba vklad. Odvolací súd zároveň dospel k záveru o právnej bezvýznamnosti úvah žalobkyne o nesprávnosti posudzovania otázky predkupného práva štátu súdom prvej inštancie. V danej veci nepochybne došlo zákonným spôsobom k zrušeniu vkladu vlastníckeho práva žalobkyne tak, ako to zistil súd prvej inštancie, preto bolo možné urobiť len ten záver, že žalobkyňa v konaní nepreukázala svoje tvrdenie o tom, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia. Evidentne totiž pred vyvlastnením pozemku došlo k zrušeniu vkladu vlastníckeho práva žalobkyne, pričom v tomto prípade boli aj údaje katastra hodnoverné, keďže sa opak nepreukázal (§ 70 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona). Ku dňu vyvlastnenia pozemku vlastníctvo žalobkyne nesvedčalo, preto súd prvej inštancie správne žalobu zamietol. Odvolací súd napokon poukázal, že dôvodom zloženia vyvlastňovacej náhrady do úschovy bolo okrem iného aj toto (odo dňa 23. februára 2016) prebiehajúce súdne konanie, účelom ktorého bolo v končenom dôsledku určiť, kto je oprávnený na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku. Z obsahu zmeneného žalobného návrhu je zrejmé, že žalobkyňa sa snažila dosiahnuť, aby jej ako (podľa jej tvrdenia) vlastníčke vyvlastneného pozemku bola vyplatená vyvlastňovacia náhrada. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Dovolateľka namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). V tejto súvislosti v podanom dovolaní namietala, že rozhodnutie súdu je rozporné a arbitrárne. Taktiež mala za to, že odvolací súd porušil jej právo na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom tým, že jej nevytvoril priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 28 ods. 1 až 3 a § 70 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona). Dovolateľka zároveň namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (ktoré nesprávne podradila pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, hoci ide o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP), keď stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy. Odvolací súd sa podľa názoru žalobkyne odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy, ktoré je potrebné odlišovať, a ktoré sám zákonodarcu od 1. januára 1993 oddelil pri nadobudnutí (prevode) nehnuteľností. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačnéprávné účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy. Taktiež sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe v posudzovaní otázky následkov spojených s predkupným právom, ktorá hovorí, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované. Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 184/2005, 1 Sžr 15/2012, 3 Cdo 239/2012, 1 Obdo 11/2011, 4 Cdo 56/2009. Dovolateľka žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil. Zároveň navrhovala, aby dovolací súd odložil právoplatnosť dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení navrhovala, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol.

5. Po podaní dovolania oznámila spoločnosť MH Invest II, s. r. o. svoj vstup do konania ako intervenient na strane žalovanej a v následnom písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovala, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol a taktiež, aby nevyhovel návrhu na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

8. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

9. 1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Dovolačka v prvom rade vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolačný súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Dovolačka namietala, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať

sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Žalobkyňa v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP vytýkala rozporupnosť a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka mimosporového konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/ účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu/účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

17. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolaním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo žalobu žalobkyne o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zamietol.

17.1. Dovolaní súd navyše pri posudzovaní dôvodnosti všeobecne namietaného porušenia procesných práv dovolateľky nezistil také nedostatky v postupe súdov nižšej inštancie, ktoré by odôvodňovali záver, že ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a

zmyslu.

17.2. Skutočnosť, že dovolateľka sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Žalobkyňa preto neopodstatnene namietala existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolaťka v podanom dovolaní namietala v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ako vyplýva z jeho obsahu a formulácií zvolených dovolateľkou, prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, keď namietala, že odvolací súd jej nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 28 ods. 1 až 3 a § 70 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona), teda namietala porušenie ustanovenia § 382 CSP odvolacím súdom.

19. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

20. Žalobkyňa odvolaciemu súdu vytýkala, že nebola zo strany odvolacieho súdu upozornená (§ 382 CSP) na to, že žalobkyňou uplatnený nárok bude odlišne právne posudzovať, čo sa týka aplikácie ustanovení § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 28 ods. 1 až 3 a § 70 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona. Odvolací súd posudzoval podľa jej názoru vec podľa iných ustanovení ako súd prvej inštancie, bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie pre žalobkyňu.

21. Podľa názoru odvolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP), rovnako sa stotožnil aj s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 2 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade žalobkyňa nebola v čase vyvlastnenia vlastníčkou pozemku, nakoľko nedošlo k prevodu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy, keďže nedošlo k povoleniu vkladu (správny orgán konanie o návrhu na vklad zastavil). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd doplnil dôvody zamietnutia žaloby. Odvolací súd uviedol, že v čase vyvlastnenia pozemku nebola žalobkyňa zapísaná ako vlastníčka v katastri nehnuteľností.

21.1. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie zhodne a jednoznačne vyplýva, že dôvodom zamietnutia žaloby žalobkyne bol záver súdov o tom, že žalobkyňa nebola v čase vyvlastnenia vlastníčkou pozemku.

21.2. Na tomto mieste je potrebné poukázať aj na právne závery uvedené v judikáte R 56/2012, v ktorom najvyšší súd vecne nadväzujúc na judikát R 33/2011, vysvetlil, kedy nedochádza k znemožneniu realizácie procesných oprávnení. V judikáte R 56/2012 najvyšší súd uviedol, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým. Takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (teraz § 420 písm. f/ CSP).

21.3. Tvrdenie dovolateľky, že došlo k vade § 420 písm. f/ CSP je preto neopodstatnené.

22. Na základe vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je v tejto časti podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa §

447 písm. c/ CSP.

23. Žalobkyňa v dovolaní ďalej namietala, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom ako vyplýva z formulácií a tvrdení zvolených v dovolaní, jeho prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (keď ho nesprávne uviedla písm. c/ daného zákonného ustanovenia). K tomuto uplatnenému dovolaciemu dôvodu dovolací súd uvádza nasledovné:

24. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 9., 9.1. a 10. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

25. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

26. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

26.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil dovolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, dovolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí, sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil dovolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

26.2. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) odvolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax odvolacieho súdu (R 83/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako dovolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru dovolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie odvolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiaciemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H.

BECK 2016, str. 1382).

26.3. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa.

27. Dovolací súd taktiež zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

28. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky.

29. Naostatok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

30. Dovolateľka v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v dovolaní namietala, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu v prípade riešenia 1/ právnej otázky „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“, ako aj 2/ otázky „následkov spojených s predkupným právom“, a to v prípade oboch otázok, ako vyplýva z ich nastolenia dovolateľkou, vo vzťahu k otázke neplatnosti kúpnej zmluvy ako právneho úkonu.

31.1. Dovolateľka v dovolaní vo vzťahu k namietaným otázkam nesprávneho právneho posúdenia odvolacím súdom uviedla, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 184/2005, 1 Sžr 15/2012, 3 Cdo 239/2012, 1 Obdo 11/2011, 4 Cdo 56/2009 a Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 3236/2006.

31.2. Vzhľadom na formuláciu vymedzených právnych otázok žalobkyňou a jej namietanie, že: „odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu, keď stotožnil vecnoprávne a obligačné účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkladu znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia skúmať, či nastali obligačné účinky zmluvy (t.j. či bola zmluva platná). Žalobca má za to, že neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy... Súd sa pri posudzovaní právnej otázky následkov spojených s predkupným právom odchyľil od ustálenej praxe, ktorá jednoznačne hovorí o tom, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).“, dospel dovolací súd k záveru, že tieto otázky nekorešpondujú s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na závere, že žalobkyňa v čase vyvlastnenia nehnuteľnosti nebola vlastníčkou, keď nedošlo k prevodu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy, pretože nedošlo k povoleniu vkladu (správny orgán konanie o návrhu na vklad zastavil). Taktiež v čase vyvlastnenia pozemku nebola žalobkyňa zapísaná ako vlastníčka v katastri nehnuteľností.

31.3. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzených právnych otázok vzťahujúcich sa na posúdenie platnosti kúpnej zmluvy a závere o jej platnosti, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd (ako ani súd

prvej inšancie) svoje rozhodnutie nezaložil na závere na nenadobudnutí vlastníckeho práva v dôsledku neplatnosti kúpnej zmluvy.

31.4. Predmetné „dovolacie“ otázky sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkali takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľkou nastolené otázky majú v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

32. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

33. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

34. Podľa § 444 ods. 2 CSP, ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

34.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (4 Cdo 144/2019, 4 Cdo 108/2019, 9 Cdo 126/2020).

35. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.